

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af lovforslag nr. L 124:

Forslag til lov om tilskud til miljøaktiviteter i Østlandene.

Af miljøministeren (Per Stig Møller).

(Fremsat 5/2 91. Første behandling 5/3 91. Betænkning 20/3 91).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-7

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette

forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 22:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af FN-konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 31/1 91).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Sjældent om nogen sinde har vi vist oplevet, at så mange enkeltpersoner og organisationer har interesseret sig for en FN-konvention og for Danmarks deltagelse i den som netop, når det drejer sig om børnekonventionen, og det er selvfølgelig først og fremmest noget, vi kan glæde os over. Det viser, at børnene har talsmænd blandt de voksne, og det viser, at de voksne, der ytrer sig, tager problemerne alvorligt.

Men en vis bekymring må nok iblandes glæden, for debatten og engagementet er vel også udtryk for, at mange føler, der er meget, der kan gøres for at forbedre børnenes situation også i dagens Danmark.

På den baggrund må jeg konstatere, at regeringens forslag til folketingsbeslutning er overraskende tørt og negativt. Det eneste, regeringen sikrer børnene ved dette forslag, er i virkeligheden – og jeg ved, at det generer regeringen, når jeg siger det, men jeg er nødt til at konstatere det – retten til at være fængslet sammen med voksne.

Vi burde alle tage konventionen som inspiration og oplæg til forbedringer. Konventionen har været 10 år undervejs, og hundredvis af mennesker fra alle verdensdele har arbejdet på den for børnenes skyld. Det eneste, det danske Folketing bliver bedt om at bidrage med, er en konstatering af, at vi i Danmark opfylder kravene, dog således at der skal ophæves et cirkulære om skoleblade.

Selv om man måtte vælge at anlægge en rent juridisk betragtning, så har man efter vores opfattelse ikke engang ret i dette synspunkt.

[Ole Espersen]

Der er også andre ting, der må ændres. F.eks. bestemmer konventionen, at alle børn fra fødslen har ret til at få et statsborgerskab, med streg under ret. Efter konventionen er der et retskrav på, at et statsløst, i Danmark født flygtningebarn får indfødsret. Regeringen siger, at det er der stor sikkerhed for at man får efter et cirkulære, som vi har – efter 7 år ganske vist. Der er stor sikkerhed for det, men der er ikke sikret noget retskrav.

Efter konventionen har børn ret til respekt for deres privatliv. Det har de ikke efter dansk ret. Men da konventionen i en anden bestemmelse taler om, at forældre har ret til at give råd og vejledning, anser man dette for at være udtryk for, at »forældrenes omsorgspligt over for barnet medfører en ret for forældrene til at gøre indskrænkninger i barnets handlefrihed«. Læg mærke til, at der står »handlefrihed«. Det siges trods alt ikke, at denne omsorgspligt medfører en ret til at gøre indskrænkninger i barnets ret efter konventionen.

Konventionen påbyder, at det frihedsberøvede barn skal adskilles fra voksne, medmindre en sådan adskillelse anses for ikke at tjene barnets tarv. Det er klart, at man kan gøre en konkret undtagelse, f.eks. hvis barnet skal være i fængsel sammen med en voksen bekendt, forældrene måske, det kan godt tænkes, så er det rimeligt, at man kan gøre en konkret undtagelse. Men det er selvfølgelig ikke meningen, at man helt generelt fra et lands side kan sige, at vi ikke mener, at det er en god idé, og derfor vil vi ikke opfylde dette krav i konventionen.

Regeringen læser konventionen således: Medlemsstaterne forpligtes til at holde børn i fængsler adskilt fra voksne, medmindre medlemsstaterne ikke mener, at dette vil være rigtigt. Sådan kan man ikke tillade sig at læse en bindende konvention. Det er efter min mening klart en forkert fortolkning.

Vi mener ikke i mit parti, at børn nødvendigvis altid skal holdes adskilt fra voksne. Men er der konkrete grunde til det, kan det være rimeligt, at de er sammen med dem. Men udgangspunktet er altså at varetage den beskyttelse, som konventionen taler om, nemlig at der ikke skal være mulighed for, at børn er sammen med voksne i fængsler.

Det mest afgørende er selvfølgelig, at vi jo uden noget større besvær kan sørge for, at det ikke sker; så mange er der heller ikke tale om.

Men vil vi ikke sørge for, at børn ikke fængsles sammen med voksne, så må vi tage et forbehold over for konventionen. Vi kan ikke blot lade, som om vi kan læse konventionen, som vi synes, det er ret og rimeligt. Den måde kan man ikke opfylde internationale konventioner på.

Jeg kunne nævne adskillige andre tilfælde, hvor regeringen fortolker sig frem til, at vi ikke behøver at gøre noget – skønt vi mener, at det bør man i høj grad. Det drejer sig også om de sociale og kulturelle bestemmelser, som stort set er uomtalte i regeringens bemærkninger.

Det er vores folketingsgruppes store håb, at regeringen vil sadle om og indtage en mere konstruktiv og positiv holdning til konventionen, således at endemålet ikke anses for at være, at vi nu blot skal have konventionen ratificeret, men at konventionen bliver udgangspunktet for en proces, hvor vi i større og større omfang opfylder de krav til behandlingen af børn, som konventionens fædre har ment bør opfyldes, og som vi jo også har bidraget til under konventionens udarbejdelse.

Helge Adam Møller (KF):

Man kan selvfølgelig anlægge flere betragtninger, når man ser på dette beslutningsforslag. Man kan anlægge de betragtninger, som hr. Ole Espersen gjorde sig til talsmand for, og man kan vel også – det vil jeg i hvert fald gøre – anlægge den betragtning, at vi her har en konvention, som vi nu skal ratificere, forhåbentlig i enighed, og dermed følge de mere end 60 andre lande i verden, som inden for det sidste halve års tid har ratificeret.

Når vi kan ratificere den, og efter min mening også med god samvittighed, hænger det sammen med, at denne konvention vil betyde utrolig lidt for danske børn. Det kan man så være ked af, men man kunne vel også glæde sig over det. Man kunne glæde sig over det, fordi det, konventionen giver udtryk for, det, der står i de enkelte paragraffer, må vi vel konstatere stort set er en tilstand, som Danmark heldigvis har haft i mange år, en tilstand, som er skabt ved hjælp af en bred enighed om de lovforslag og de bestemmelser, som omhandler børn i Danmark.

Situationen er jo heldigvis sådan – og har også været det under tidligere regeringer – at børn generelt har det godt i Danmark, i hvert fald lovgivningsmæssigt. Så sker der nogle om-

[Helge Adam Møller]

sorgssvigt indimellem i de enkelte familier, og det prøver man så at tilgodese. Når vi kan ratificere konventionen stort set uden undtagelser – der er den lille enkelte undtagelse i artikel 40 – hænger det jo sammen med, at vi ikke har nogen problemer.

Derfor er det da rigtigt, som hr. Ole Espersen fremhæver, at det eneste, man gør opmærksom på at man kræver eller mener vi bliver nødt til at ændre, det er dette cirkulære om skoleblade. Men det fortæller vel i og for sig mere om forholdene i Danmark, end det fortæller om FN's konvention.

Jeg synes, vi skal glæde os over, at vi og andre lande ratificerer konventionen. Så har vi også en mulighed for i større omfang end nu at yde, skal vi sige et tryk eller en påvirkning på de lande og de nationer, hvor børn har forhold, som er himmelråbende uretfærdige og uacceptable ud fra alle normer og forhold; og dem findes der mange af.

Afslutningsvis skal jeg sige, at vi er helt enige i Det Konservative Folkeparti i, at vi ikke bør ratificere artikel 40, stk. 2, (b), (v) – det er det, der står i forslaget – fordi det er den bestemmelse, der siger, at et barn skulle have adgang til under alle omstændigheder, hvis det bliver dømt ved en ret, at anke afgørelsen. Der har Danmark et system, som gælder for både børn og voksne, nemlig vores nævningsystem, idet vi ved særlige sagsformer, særlige domstolsbehandlinger, bruger nævningsystemet, og nævnings afgørelse vedrørende skyldsspørgsmålet er jo inappellabel.

Det synes vi er en så vigtig og så rigtig retssikkerhed, det, at det er lægmænd, der indimellem foretager denne domsforhandling, at vi ikke ønsker at ændre det.

Vi kan derfor med denne ene undtagelse, som også regeringen gør, tilslutte os og håbe, at forslaget får en hurtig behandling. Vi er selvfølgelig villige til at se på de eksempler, som hr. Ole Espersen nævnte, under behandlingen i Retsudvalget.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg synes, at hr. Helge Adam Møllers store tilfredshed med forholdene i Danmark, som de er, alt i alt er lidt foruroligere. Jeg bemærkede en tydelig forskel i hr. Ole Espersens og hr. Helge Adam Møllers indlæg. Hr. Ole Espersen lag-

de op til, at vi nu skulle i gang med et stykke arbejde for at kigge alt igennem herhjemme for at se, om vi virkelig overholder intentionerne, og så konstaterede hr. Helge Adam Møller, at herhjemme var heldigvis alt godt.

Det, at vi kan få enighed om, at vi er i stand til at ratificere konventionen, betyder, at lovene er i orden, men om vi i et og alt administrerer lovene efter intentionerne i konventionen, og om alle love er sådan, at de ikke kan gøres bedre for at leve op til konventionens intentioner, det vil jeg gerne sætte et stort spørgsmålstegn ved.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg synes, at hr. Helge Adam Møller – måske uforvarende – kom til meget godt at illustrere den ånd, der har præget det arbejde, der er gået forud for denne folketingsbeslutnings udarbejdelse: alt står godt til, og så er der faktisk ikke rigtig grund til at gøre noget.

Det må være skuffende for de mange mennesker, jeg nævnte før, de mange organisationer, der i mange år her og andre steder, men også i Danmark altså, har arbejdet på at få denne konvention gennemført og opfyldt. Det må være skuffende for dem at høre, at konventionen vil betyde »utrolig lidt for danske børn« – sådan faldt ordene.

Jeg vil gerne sige, at det, vi kan bruge konventionen til – og det kan vi, som hr. Helge Adam Møller sagde – bl.a. er at øve tryk på andre lande, der behandler børnene dårligt. Men jeg tror, hr. Helge Adam Møller er enig med mig i, at hvis vi siger, at børn og voksne godt må fængsles sammen, så kan vi ikke over for noget andet land protestere, hvis man dér i flæng fængsler børn og voksne; så kan vi ikke protestere, for når vi selv siger, at sådan kan konventionen forstås, så må de andre selvfølgelig også kunne det.

Så vil jeg også gerne spørge hr. Helge Adam Møller: Når nu det bliver sagt, at alting står godt til, hvilke rettigheder får danske børn så efter denne konvention, når den er ratificeret og opfyldt, som de ikke havde før? Får danske børn f.eks. – således som det klart fremgår af konventionen at de skal have – ret til et privatliv? Får danske børn denne ret, eller er det stadig sådan, at de ikke har nogen som helst rettighed på det område? Det er et konkret spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg har bare to bemærkninger. Den ene gælder spørgsmålet, om børn og voksne kan fængsles sammen. Det er der jo en længere redegørelse for i bemærkningerne til beslutningsforslaget og også om dansk praksis, om, hvor få gange det sker, og om den nyere forskning. Der står jo også i konventionen, hvis jeg husker helt nøjagtigt, at hvis det er af hensyn til barnets tarv, så kan det lade sig gøre. Vi må jo nok konstatere, at i de få tilfælde, hvor det sker i Danmark, er der specielle årsager til det. I masser af andre lande taler man jo ikke om, at man har eneceller som her. Der vil der typisk kunne ske det, at det er børn, der sættes i celle sammen med voksne.

Der er altså et antal forskelle, og det må der vel også være med en konvention, som skal omfatte alle FN's medlemslande lige fra de mindst udviklede og til de rimelig højt udviklede, som jeg godt vil regne Danmark til. Men det får vi jo lejlighed til at diskutere, og det synes jeg er godt og rigtigt, også eventuelt at høre nogle eksperter i Retsudvalget.

Og så for det andet til hr. Ole Espersens bemærkning om, at det må være skuffende for et antal mennesker, som igennem 10 år har arbejdet med konventionen, at jeg siger, den kan bruges til så utrolig lidt. Nej, jeg synes, det er flot, at vi kan konstatere, at i Danmark og sikkert også i en del andre lande kan den bruges til utrolig lidt, for det fortæller jo noget om, hvor langt vi er kommet.

Det er som sagt en konvention, som også gælder i ulande med hensyn til, hvorledes man tager sig af børn. Og jeg synes altså, det er flot, at vi kan konstatere, at vi er nået så langt, at det er forholdvis få ting, vi yderligere behøver at rette til eller stramme op.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Hr. Helge Adam Møller glemte at svare på det ene spørgsmål, som jeg stillede, nemlig om børn i Danmark får den ret til privatliv, som konventionen klart forudsætter de skal have.

Det andet er altså, at det er klart, at konventionen gælder mange forskellige lande, og de lande, hvor der er gode forhold, skal så være med til at gøre forholdene bedre bl.a. ved pres

af en eller anden karakter mod de lande, hvor der er dårlige forhold. Men når vi selv på væsentlige områder ikke vil leve op til de krav, vi selv har formuleret, så er vores mulighed for at øve pres jo ganske lille – hvis den overhovedet eksisterer.

Lad mig citere fra et brev, Retsudvalget har fået fra forstanderen fra Sølager, der jo må siges at være sagkyndig på dette område. Efter at han har redegjort for de problemer, der er i forbindelse med fængsling af unge sammen med voksne, skriver han til sidst følgende – og hans ord vil jeg gerne gøre til mine – »Hvis vi for at spare nogle få kroner kan tillade os at overtræde de regler, som vi selv har været med til at formulere, hvordan skal FN og dermed vi selv så kunne hjælpe børnene i langt fattigere lande med langt mindre humanitær tradition?«

Jeg synes, det tager hr. Helge Adam Møllers ord fuldstændig på kornet. Men som sagt: Jeg mangler svar på mit spørgsmål, om vi i dansk ret har sikret børn den ret til et privatliv, som de skal have efter konventionen.

Formanden:

En kort bemærkning til hr. Helge Adam Møller. Så har der været to korte bemærkninger til hver af talerne.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg beklager, at jeg bliver nødt til at tage ordet.

Det mener jeg vi har sikret, hr. Ole Espersen, men jeg siger udtrykkeligt, jeg mener det. Og jeg er meget villig til at se på spørgsmålet i Retsudvalget, hvis der er nogle nuancer eller nogle ting, jeg har overset.

Inge Dahl-Sørensen (V):

At ratificere denne konvention er ikke svært. Dansk lovgivning og folkeopfattelse er generelt i overensstemmelse med konventionen, hvorfor vi ikke behøver at foretage nævneværdige ændringer i dansk lovgivning. Derimod er der nogle holdningsmæssige justeringer, som jeg gerne vil komme tilbage til.

Internationalt synes det, som om de fleste folkeslag uanset kultur, religion og politiske systemer grundlæggende har samme opfattelse af børn rettigheder. Det er ikke underligt, for alle

[Inge Dahl-Sørensen]

folkeslag holder af deres børn og vil gøre det bedste for dem.

Konventionens formål er at beskytte vore børn. Børnenes tarv skal tilgodeses som overordnet princip. Derved bliver vi folkeretligt forpligtet. Det betyder, at også visse danske holdninger og normer skal ændres eller revurderes. Ved en vedtagelse sætter vi nogle politiske hegnspæle som afgrænsning for lokale danske politiske muligheder for selvbestemmelse omkring vore børn.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget er nævnt, at Undervisningsministeriet skal revurdere bestemmelserne om skoleblade. Det er tankevækkende, at denne konvention giver børn friere muligheder for ytringsfrihed end vore nuværende bestemmelser. I Danmark er vi tilbøjelige til at tro, at vi er blandt verdens mest demokratiske og frihedselskende nationer, men der er altså alligevel et lille punkt, hvor vi er bagud.

Lad mig nævne et par andre eksempler på områder, som vedtagelsen af denne konvention kræver at vi forholder os til i de nærmeste år. I artikel 7 beskrives børns ret til at blive registreret, at få et navn, at opnå statsborgerskab. Der står også, at børn så vidt muligt skal have ret til at blive passet af deres forældre. Pasningens periode er ikke nærmere specificeret. Det kan være år, uger, dage, men også timer.

Jeg mener, det på mange måder strider mod børnenes tarv – her tænker jeg specielt på de helt små børn – at de skal passes i institutioner fra tidlig morgen til sen aften. Uanset om institutionen er god og pædagogerne er veluddannede og omsorgsfulde, så kan de ikke erstatte forældre. På dette punkt er vort samfund nok en smule – sådan opfatter jeg det i hvert fald – børnefjendsk og ikke i pagt med intentionen i konventionen.

Artikel 9 siger, at børn ikke må adskilles fra deres forældre mod deres vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelser er undergivet retlig prøvelse, bestemmer, at adskillelse er nødvendig.

Vi har i Danmark gennem de seneste år set en mængde tvangsfjernelser af børn, særlig i Københavns Kommune, som er berygtet for tvangsfjernelser, som bagefter bliver gjort til genstand for kritik. Ved vedtagelsen af konventionen skal vi alle være opmærksom på, at tvangsfjernelser er undergivet retlig prøvelse. Jeg må sige, at jeg hilser dette krav velkommen.

I artikel 18 markeres det, at deltagerstaterne skal sikre anerkendelse af princippet om, at begge forældre har fælles ansvar for barnets opdragelse og udvikling. I Danmark har vi ikke altid rimelig juridisk afklarede forhold for skilsmisseforældre. Der er i Danmark talrige børn, der bestemt lider under, at de fraskilte forældre ikke har lige muligheder for at påvirke barnets opvækst. Også på dette punkt har vi opgaver, der skal løses efter vedtagelse af denne konvention.

I artikel 30 sikrer vi os, at børn har krav på at være tilknyttet et fællesskab, der er baseret på etniske, religiøse og sproglige mindretal.

Vi kan i Danmark ikke uden videre forlange, at tilflyttere til Danmark skal underkaste sig dansk kultur, sprog, religion og væremåde i det hele taget. Vi kan ikke ved lov sprede alle befolkningsgrupper ud over hele landet, fordi det er os ubekvem, at folk med samme tilhørsforhold vælger at bo i nærheden af hinanden. Jeg ved, at det kan blive et problem i forbindelse med indvandrere, men jeg gør opmærksom på, at vedtagelsen af denne konvention beskytter børn tilhørende etniske, religiøse og sproglige grupper mod at blive frarøvet deres identitet og kultur ved nægtelse af samhørighed med familie og hele befolkningsgrupper.

Jeg er på Venstres vegne meget tilfreds med, at vi har mulighed for at ratificere denne konvention. Vi finder holdningerne og de forskellige artikler i fuld samklang med den livsopfattelse, vi har med hensyn til det at have børn og ansvar for børn. Samfundet har forpligtelser over for børnene og dermed de kommende generationer. Vi har i dag ansvaret for, at vore børn vokser op i en verden af frihed og trykthed i modsætning til en verden præget af angst og formynderi og manglende udfoldelsesmuligheder.

Med disse bemærkninger vil jeg tilsige beslutningsforslaget en positiv og hurtig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

De sidste ord kan jeg være meget enig i, men vi skal bare finde ud af, hvordan vi gør det, om vi kan bruge denne konvention til et eller andet. Det kunne jo være, at den kunne bruges til et eller andet.

[Ole Espersen]

Jeg forstod på fru Inge Dahl-Sørensen, som nævnte enkelte artikler, at ordføreren for Venstre dog mener, at vi opfylder kravene i artiklerne, undtagen de artikler, der er nævnt i udenrigsministerens beslutningsforslag, hvor vi naturligvis må tage forbehold. Jeg har et par konkrete spørgsmål.

Nu nævnte fru Inge Dahl-Sørensen selv artikel 7, og jeg ved, at spørgsmålet om indfødsret har optaget ordføreren for Venstre meget i den senere tid. Det har vi kunnet se i dagspressen. Nu er det jo sådan, at der i artikel 7, som fru Inge Dahl-Sørensen selv berørte, står, at alle børn har ret til fra fødslen – det har man ikke fået med i bemærkningerne, men det står i konventionen – at opnå et statsborgerskab og at blive registreret.

Jeg vil så gerne spørge: Er det sådan i dansk ret – fru Inge Dahl-Sørensen sidder selv, så vidt jeg ved, i Indfødsretsudvalget – at de børn, der fødes her af statsløse forældre, har ret til at få statsborgerskab? Eller er det slet ikke noget retskrav? Må de vente så længe, som det nu passer ind i cirkulærets bestemmelser? Det er vist oftest 7 år. Er artikel 7 opfyldt? Det skal den jo være, hvis vi ratificerer uden at tage noget forbehold.

Så nævnte fru Inge Dahl-Sørensen også artikel 9 og Københavns Kommune. Jeg kan ikke rigtig se sammenhængen, for der er jo retlig prøveise af alt, hvad der hedder fjernelse af børn fra hjemmet. Men jeg går ud fra, at fru Inge Dahl-Sørensen mener, at den bestemmelse er opfyldt i dansk ret.

(Kort bemærkning).

Inge Dahl-Sørensen (V):

Til hr. Ole Espersen vil jeg sige, at jeg ikke umiddelbart mener at kunne se, at artikel 7 skulle være opfyldt. Men jeg vil meget gerne, hvis vi under udvalgsarbejdet kunne gennemarbejde det og se, om der er nogle mangler. Da jeg ikke har kunnet finde det nogen steder, føler jeg faktisk, at det ikke er opfyldt, og derfor nævner jeg det.

Artikel 9 med hensyn til børns tvangsfjernelse kom jeg selv ind på, hvor jeg ikke umiddelbart kan se, at vi opfylder kravene om en retlig prøvelse. Som jeg ser det, fjerner man disse børn, og bagefter er der måske mulighed for at lægge sag an, men så er barnet jo fjernet.

Ebba Strange (SF):

Så får det danske Folketing da også endelig lejlighed til at ratificere konventionen om barnets rettigheder. Det har næsten været et forhindringsløb, men endelig nåede vi så vidt.

Jeg er enig med hr. Ole Espersen. Jeg er i hvert fald blevet spurgt af mange, hvornår det er Danmarks tur til at ratificere. Det er det så nu, og det skal vi så gøre.

Jeg kan naturligvis heller ikke lade være med at starte med det med fængsling, fordi det jo var det, der afstedkom, at statsministeren ikke kunne ratificere på Danmarks vegne her i september måned. Det afstedkom oven i købet en bemærkning fra statsministeren i Folketingets åbningsdebat om, at det, der stod i konventionen, betød, at børn bare ikke måtte sidde i celler sammen med voksne. Det kommer bemærkningerne til lovforslaget dog ikke ret meget ind på.

Til gengæld er det et studium værd at læse bemærkningerne til artikel 37 (c), der skal prøve at forklare, hvorfor man ikke fra udenrigsministerens side mener, at vi behøver at tage forbehold over for artikel 37. Man siger nemlig på samme tid to helt forskellige ting. Man siger for det første, at vi har afskaffet ungdomsfængslerne i Danmark, og forklarer hvorfor. Det er rigtigt, at den forklaring var god latin i kriminalpolitikken i 1970'erne, dengang vi afskaffede ungdomsfængslerne. Men der er ikke ret mange, der tror på det i dag. Der er ikke ret mange, der i dag tror på, at børn bliver bedre samfundsborgere og bliver resocialiserede af at sidde i fængsel sammen med voksne. Jeg ved ikke, om det virkelig er Justitsministeriets embedsmænd, der har udarbejdet de bemærkninger, men det tror vi ikke rigtig på.

Til gengæld slutter bemærkningerne til artikel 37 (c) med simpelt hen at bøje teksten i konventionen. I konventionen står der højt og tydeligt, at udgangspunktet skal være, at et barn, der er berøvet friheden, skal »holdes adskilt fra voksne, medmindre en sådan adskillelse ikke anses at tjene barnets tarv«. Det vil sige, at man konkret skal tage stilling til, om det ville være dårligt for barnet, hvis man ikke anbragte det sammen med voksne for at opfylde konventionen. Det får man i bemærkningerne til at lyde sådan: at bestemmelsen åbner »mulighed for, at børn kan anbringes i samme institution som voksne, hvis en sådan anbringelse anses for forenelig med barnets tarv«. Det er stort set at vende det på hovedet.

[Ebba Strange]

Vi bliver nødt til at finde vores egne ben. Vi bliver nødt til at finde ud af: Vil vi opretholde det system, vi har, hvor børn fængsles sammen med voksne, eller vil vi sørge for ikke at sætte børn i fængsel sammen med voksne? Det bliver vi nødt til, og det skal så være afgørende for, om vi skal tage forbehold over for artikel 37 eller ej.

I SF synes vi ikke, at vi skal fængsle børn sammen med voksne. Vi synes, at udgangspunktet skal være, at det gør vi ikke, så vi er fri for at tage forbehold over for artikel 37. Så er det sagt.

Der er andre problemer i forbindelse med konventionen, som regeringen selv peger på. Nu er undervisningsministeren her ikke mere, men jeg synes, det er udmærket, at han vil ophæve cirkulæret om skoleblade. Jeg spekulerer på – men det kan vi jo så spørge ham om under udvalgsbehandlingen – hvad det egentlig blev til med det demonstrationsforbud, han var ude med for en række år siden. Det var i 1983, dengang der endnu var demonstrationer til i Danmark, som var noget værd. Det er der ikke rigtig for tiden, så det er ikke så frygtelig aktuelt, men det kunne jo blive aktuelt igen. Der var i hvert fald en meget ivrig diskussion om, hvorvidt børn havde lov til at gå til offentlige møder og demonstrationer i skoletiden eller ej. Hvis et sådant cirkulære eksisterer, så mener jeg også, at vi skal kigge på det.

Endelig er udenrigsministeren selv inde på statsborgerskabet for børn født af statsløse forældre. Det er også vigtigt, at vi får det klaret.

Så er der to ting, jeg lige vil pege på, inden min taletid udløber. Den ene er flygtningebørnenes situation. Nu er vi lidt optaget af det i forvejen i Retsudvalget, og efter min opfattelse indicerer konventionsteksten, at vi måske skulle udvide familiesammenførselsreglerne på en sådan måde, at børn under 18 år har ret til familiesammenføring med deres forældre. Det er i hvert fald noget, vi skal overveje, for der står højt og tydeligt, at man skal prøve at holde dem samlet, og vores familiesammenførselsregler gælder jo kun den ene vej. Altså, når forældrene er her, så har de ret til at få deres børn hertil, hvis de er under 18 år. Det gælder ikke den anden vej.

Det synes jeg også vi skal bore lidt i i Retsudvalget, og så håber jeg, at vi kan blive i stand til at ratificere konventionen.

Tom Behnke (FP):

Fremskridtspartiet finder ikke, at det i Danmark er så nødvendigt med en konvention om barnets rettigheder. Vi mener, at Danmark er ganske godt med på det her område, men det betyder samtidig, at der egentlig ikke er noget til hinder for at vedtage en overordnet tilslutning til konventionen, da det for Danmarks vedkommende ikke vil betyde de helt store ændringer.

Fremskridtspartiet vil under udvalgsbehandlingen stille en række konkrete spørgsmål, idet vi mener, der er nogle små problemer i den udformning, konventionen har. Bl.a. ser vi et problem i artikel 2, der taler om, at der ikke må være nogen form for forskelsbehandling, heller ikke i forhold til forældrenes økonomiske forhold. Hvordan harmonerer det f.eks. med vores SU-regler og lign.? Ligeledes ønsker vi en redegørelse for, hvordan artikel 3, stk. 3, skal forstås i relation til privat børnepasning. Skal det offentlige også dér ind og kontrollere?

I artikel 10, stk. 1, tales der om at give en positiv, human og hurtig behandling af ansøgninger om familiesammenføringer. Vi kan da være fuldstændig enige i, at det skal være en hurtig behandling og en human behandling, men hvad menes der med »positiv«? Vil det herefter være umuligt at give afslag, hvilket jo måtte siges at være en negativ ting set med ansøgerens øjne?

På samme måde har vi nogle spørgsmål til den uddannelsespolitiske del af konventionen, som vi vil stille under udvalgsbehandlingen.

Foreløbig afventer Fremskridtspartiet forslagens udvalgsbehandling før endelig stillingtagen.

Nør Christensen (CD):

Vi har noteret os, at en lang række lande har ratificeret konventionen, og det er blevet udlagt, som om man i de lande har særlig interesse for børn. Det vil jeg gerne sætte et lille spørgsmålstegn ved. Jeg tror, at der overalt helt naturligt er stor interesse for børn.

Under den debat, vi har her i Tinget, kan man igen lytte sig til, at der er samme store interesse, men man kan også lytte sig til, i hvert fald på dele af debatten, at denne konvention er specielt møntet på Danmark. Jeg tror, det er det stik modsatte. Jeg tror, det haster med at få den vedtaget, fordi denne konvention først og frem-

[Nør Christensen]

mest vedrører en lang række andre lande, hvor man kan sige, at børn har det skidt. Man kan ikke sige generelt, at børn har det skidt eller dårligt i Danmark. Tværtimod vil min påstand være, at børn har det ualmindelig godt hos os, og vi skal gerne fortsat gå forud som det gode eksempel for andre lande for at præge og påvirke udviklingen i disse lande.

Derfor kan vi også i CD's folketingsgruppe tilslutte os, at vi får tiltrådt denne konvention så hurtigt som overhovedet muligt.

Beskyttelsen af børn i enhver henseende er naturligvis vigtig, men jeg må også understrege, at det først er i det andet led. Det første led må vel stadig væk være forældrene, der har ansvaret, men samfundet må i visse situationer træde til, og det er det, debatten i dag skal handle om.

Jeg er overbevist om, at man rundt omkring undrer sig, når vi i Danmark har diskussioner og debatter ikke mindst i medierne, hvor problemet er børns ret eller rettere sagt mangel på ret til f.eks. jordbærplukning eller lignende ting. Det kan vi vist godt sige at man undrer sig en hel del over ude omkring i den internationale verden.

Konventionen ser jeg udelukkende som et klart, godt og fornuftigt udtryk for et internationalt samarbejde, og jeg ser det som vigtigt, at Danmark får ratificeret denne konvention, således at vi kan være med til at præge de lande, hvor vi kan pege på mangler. Det kunne eksempelvis være lande i Afrika eller Indien, hvis jeg skal være lidt mere konkret, hvor man kunne sige, det var vigtigt, at vi i forhold til disse lande kunne være med til at præge og påvirke udviklingen, således at børn kunne få det endnu bedre.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det Radikale Venstre hilser med glæde, at Folketinget nu skal behandle spørgsmålet om ratifikation af konventionen om børns rettigheder, og vi medvirker gerne ved ratifikationen.

Spørgsmålet om børns rettigheder er ingen selvfølge. Det er det ikke idéhistorisk, det er det ikke juridisk, og det er det desværre og især slet ikke i praksis. I de fleste af verdens lande krænktes børns rettigheder. Det gælder ikke mindst i mange af verdens fattigste lande, men det gælder også i de rige lande inklusive vort eget.

Må jeg minde om, at der faktisk her inden for det sidste års tid eller halvandet har været gen-

nemført et udvalgsarbejde, kommissionsarbejde, om børns rettigheder i forhold til bistandslovens bestemmelser, og Folketinget kommer senere til at beskæftige sig med børns rettigheder i forhold netop til bistandsreglerne.

I den forbindelse synes jeg, det er værd at gøre opmærksom på over for fru Inge Dahl-Sørensen og andre, der har talt om tvangsfjernelser, at i relation hertil drejer det sig ikke kun om, at forældres rettigheder over for deres børn kan krænkes, men også om, at børns rettigheder i forhold til deres forældre i praksis kan krænkes. Derfor er lovgivningen også nødt til at behandle barnet som et individ i forhold til lovgivningen.

Det er ikke på så forfærdelig mange områder, konventionen rejser problemer for Danmark, når vi ser på det strikte juridiske indhold. Jeg er enig i, at der er et problem i forhold til fængselsophold for børn, i hvilket omfang man kan acceptere, bør acceptere, at børn opholder sig i samme fængsler som voksne.

Problemet er ikke så enkelt at løse i forhold til hele den struktur, vi har bygget op hos os. Men jeg er enig i, at dette spørgsmål fortjener, at Retsudvalget meget nøje går ind i denne sag og helt præcist vurderer, hvorledes vi kan leve op til konventionens juridiske ordlyd på dette område. Det vil Det Radikale Venstre interessere sig stærkt for.

Men ellers må man sige, at det, der er det store problem, ikke altid i Danmark er juraen og konventionen, men praksis, hvor uforstående myndigheder og myndighedspersoner somme tider står i vejen for den reelle hævding af børns rettigheder, og hvor samtidig uforståede forældre står i vejen for børns rettigheder. Derfor er noget af det vigtigste i denne sag oplysningen om børns rettigheder. Det er nævnt udtrykkeligt i artikel 42, at med ratifikationen følger en forpligtelse til at oplyse om børns rettigheder. Derfor synes jeg også, vi skal interessere os for i Retsudvalget, hvorledes man bedst tilrettelægger oplysningsarbejdet om børns rettigheder. Jeg vil gerne sige på dette tidspunkt af behandlingen af sagen, at efter Det Radikale Venstres opfattelse vil det være helt naturligt og rigtigt, at det især er den danske UNICEF-komité, der kommer til at stå for, får et hovedansvar for den oplysningsvirksomhed om børns rettigheder, der følger som en forpligtelse af ratifikationen.

Glønborg (KRF):

Må jeg indledningsvis udtrykke en helt personlig glæde over, at vi er kommet dertil, hvor vi er i dag.

Jeg havde den glæde at være til FN's generalforsamling i 1989, hvor vi færdiggjorde sagen, og jeg har været lidt utålmodig over for regeringen og har skriftligt og mundtligt nogle gange rykket for, at vi kunne komme til den dag, hvor vi er i dag. Jeg er glad for, at statsministeren nu har opfyldt det løfte, han gav mig i forbindelse med åbningsdebatten, hvor jeg rejste spørgsmålet. Så tak for, at vi er kommet så langt.

Jeg håber, at hr. Helge Adam Møller – der ikke er her lige nu – vil læse referatet af min tale, så han kan få lidt inspiration til at komme i gang med arbejdet. Jeg vil gerne påpege, at der er en række artikler, der giver anledning til arbejde i Danmark for politikere og for sagsbehandlere og for alle, der er interesserede i børns velfærd.

Jeg vil gerne pege på artikel 12, hvor det udtrykkes klart, at staterne har pligt til at sikre barnet ret til at udforme sine egne synspunkter og retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet. Jeg er ikke sikker på, at vi virkelig har sikret i Danmark, at barnet bliver hørt. Derfor var det måske værd at tage under overvejelse, om vi ligefrem skulle have en institution, som sikrer barnets ret til at udtale sig. Jeg vil ikke foreslå det i dag, men jeg vil godt nævne tanken om en speciel børneombudsmand.

Vi har mange eksempler på, at de voksne nok skal sikre sig retten til at udtale sig, men hvad med barnet?

Der står videre, at barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Det er synspunkter, der også er beskrevet i indledningen til konventionen. I konventionen er man nemlig helt klar over, hvad et barn er. Et barn er et menneske, der ikke er blevet færdigt endnu, hverken kropsligt eller åndeligt. Derfor skal man hele tiden respektere, at barnet er på vej.

Jeg tror også, at vi i Danmark kunne have god grund til at kigge på artikel 17 (e), hvor der tales om at tilskynde til udvikling af passende retningslinier for beskyttelse af barnet mod oplysning og materiale, der skader dets velfærd. Jeg vil bare nævne pornografi og den voldsomme udslusning af ødelæggelser af netop barnets

forståelse af en væsentlig side af et menneskes tilværelse. Her har vi i Danmark totalt forsømt at beskytte børn i vores iver for at tilfredsstille voksne menneskers lyst.

Jeg vil også gerne pege på artikel 9, hvor der i stk. 3 henvises til, at man skal sikre barnets regelmæssige og personlige forbindelse med begge forældre. Gør vi det godt nok med hensyn til den personlige forbindelse?

Jeg vil også godt pege på, at der i stk. 1 og stk. 2 tales om de tilfælde, hvor et barn adskilles fra forældrene. Der står klart og tydeligt, at i behandlingen af enhver sådan sag skal alle interesserede parter gives mulighed for at deltage i sagsbehandlingen og fremføre deres synspunkter. Så kan vi måske slippe for, at et par bedste-forældre, som har været meget nær på det pågældende barn, af en sagsbehandler skal høre: Denne sag kommer ikke jer ved! Her er i det mindste noget, vi skal have rettet på i Danmark.

Det samme fremgår klart af artikel 5, hvor der gøres opmærksom på, at et barns netværk ikke alene består af dets forældre, men også af familien. Man har brugt udtrykket »den udvidede familie«. Jeg havde foretrukket oversættelsen »familien i bred betydning«, hvilket jeg tror ville bedre forståelsen af, hvad dette drejer sig om. Vi har masser af eksempler på, at man i Danmark ikke respekterer hele barnets netværk.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det var hr. Niels Helveg Petersens indlæg, der fik mig til at gå herop, inden udenrigsministeren skal svare.

Det drejer sig om henvisningen til konventionens artikel 42, hvori der står, at regeringen har pligt til at gøre konventionen bekendt både for voksne og for børn i Danmark. Jeg vil lige, inden udenrigsministeren går herop, spørge, hvilke planer regeringen har dels for at gøre konventionen kendt for børn og voksne i Danmark, dels for, hvem der skal rapportere. Der er jo nu nedsat en komité under FN, som skal følge, hvordan det går med konventionens gennemførelse, og hvordan man i de forskellige lande, som ratificerer den, lever op til den. Det vil sige, der skal være en tilbagemelding.

Da vi i sin tid havde alle debatterne her i Tinget om kvindekommisioner og kvindekonferencer og sådan noget, var det statsministeren,

[Ebba Strange]

der blev ligestillingsminister og kvindeminister, hvis man kan sige det på den måde, i Danmark. Det vil sige, at den ansvarlige for, at de ting, vi havde forpligtet os til efter de konventioner, vi havde underskrevet, ratificeret på kvindeområdet, blev statsministeren. Derfor vil jeg godt spørge, hvem der får ansvaret i Danmark for børnekonventionen.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

I begyndelsen af sit indlæg havde hr. Glønborg nogle bemærkninger til mig. Han konstaterede, at jeg ikke var til stede i salen, og håbede, at jeg ville læse hans referat siden hen. Nu er der jo heldigvis højtalere, bl.a. én 5 m på den anden side af glassdøren. Jeg har hørt det hele.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg tror, at Kristeligt Folkepartis ordfører havde fat i noget rigtigt vedrørende artikel 12 om barnets ret til at blive hørt i alle forhold, når det drejer sig om forvaltningsafgørelser osv. Jeg mener ligesom hr. Glønborg, at det er noget, vi skal dyrke meget i udvalget. Vi har gjort en hel del i konkret lovgivning, når det drejer sig om at høre, hvad børn mener, helt ned til en 10-12 år, tror jeg, men der er sikkert behov for en generel vurdering.

Så hæftede Kristeligt Folkeparti sig ved bestemmelsen om, at børn skal beskyttes mod oplysning og information, der kan virke skadeligt på barnet, og hr. Glønborg nævnte specielt pornografi. Det kan bestemte være et problem, især den grovere form for pornografi. Men jeg må sige, efter at jeg har set tv i påskedagene, at det i hvert fald ikke er på mine kanaler, jeg har kunnet finde ret meget pornografi. Derimod har jeg talt 749 drab og 11.000 mordforsøg langfredag og lørdag på tv. Jeg synes faktisk, det er langt alvorligere, at vore unge fuldstændig uden nogen beskyttelse skal sidde og se på den slags ting. Jeg ved ikke, hvad man kan gøre ved det – jeg har næsten opgivet det – men der er mange, der mener, at det er virkelig skadeligt for børn og langt mere end at se voksne mennesker gøre andre ting med hinanden.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg vil gerne give hr. Ole Espersen ret i, at volden i medierne absolut er lige så slem som pornografien, og jeg kunne have nævnt den i samme åndedrag – vi er helt enige.

Jeg er da glad for, at hr. Helge Adam Møller har hørt, hvad jeg har sagt, men jeg ville uægtelig have været gladere for et tilsagn om, at hr. Helge Adam Møller ville komme op af lænestolen og gå i arbejde med disse spørgsmål. Det ville glæde mig, hvis jeg kunne få et tilsagn fra Det Konservative Folkeparti om, at man ville medvirke til bl.a. at sikre et barns forbindelse til dets hele netværk og sikre, at alle, som har kærlighed til et barn, og som kender noget til det barn, kan få lov til at gøre sig gældende, når dette barns livsvigtige sager skal behandles, så vi virkelig kan blive fri for, at et par bedsteforældre skal høre en udtalelse som »Det her kommer ikke jer ved«.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg vil takke ordførerne for en i det store og hele positiv modtagelse af det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Der er rejst mange detailspørgsmål, som vil egne sig udmærket til en grundig udvalgsbehandling, hvor den lange række af fagministre, hvis porteføljer er berørt af konventionen, vil have lejlighed til at gå i dybden. Det gælder også det spørgsmål, fru Ebba Strange rejste om, hvordan man på bedste vis kan leve op til konventionens bestemmelser vedrørende offentliggørelse m.v. Jeg ved, at der er så mange i regeringen, mig selv inklusive, som hjertens gerne vil være børneminister, at det såmænd nok ender med, at det bliver statsministeren. Men det er noget, som jeg vil foreslå at man tager op til drøftelse under udvalgsbehandlingen.

Både hr. Glønborg og fru Ebba Strange har været inde på, at det har været lidt længe at få dette forslag frem, og jeg må erkende, at det har taget en rum tid. Men det har naturligvis sine gode grunde. For det er en usædvanlig lang og omfattende konvention, og det er en konvention, som går ind på vældig mange ministerområder. Jeg kan sige, at en række ministerier har været involveret i arbejdet med konventionen: Justitsministeriet, Arbejdsministeriet, Indenrigsministeriet, Socialministeriet og Undervisningsministeriet. Og det har selvfølgelig været tidkrævende at foretage en omhyggelig vurdering af alle konventionens bestemmelser og de

[Udenrigsministeren]

res forhold til dansk ret. Den gennemgang blev afsluttet her i efteråret, hvorefter vi kunne begynde at udarbejde forslag til folketingsbeslutning. Og samtidig skulle der jo foretages en oversættelse til dansk af den meget omfattende konvention. Så det har taget tid. Men lad os da glæde os over, at vi nu er kommet så vidt.

Jeg er også enig med hr. Ole Espersen, der glæder sig over, at der har været utrolig stor interesse fra mange sider for konventionen.

Jeg er derimod ikke enig med hr. Ole Espersen, når han siger, at det er blevet et overraskende tørt eller negativt forslag. Nå ja, det synes ikke af meget, for der står jo sådan set ikke andet i forslaget, end at Folketinget skal meddele sit samtykke til, at vi nu ratificerer den konvention – og så en enkelt undtagelse. Men undskyld mig, hvad havde hr. Ole Espersen egentlig ventet andet? Dette her er et af de helt traditionelle forslag, hvorefter vi skal ratificere en konvention. Det er derfor, det er mig, der står her med en afgrundsdyb uvidenhed på en lang række af de områder, der er omfattet af konventionen. Hvis vi virkelig skulle være begyndt at gå det skridt videre og arbejde med tingene, som flere har været inde på, havde det jo været flere af den øvrige lange række af ministre, der havde stået her med forslag hver på deres område.

Men nu drejer det sig om, at vi får ratificeret, og at vi så også til internt brug, som flere ordførere har været inde på det, begynder at arbejde med de mange intentioner og den inspiration, som ligger her i konventionen.

Men jeg er meget enig med de ordførere, der har understreget, at det jo især er vigtigt at støtte konventionen for at give støtte til det arbejde for børns rettigheder, som foregår i andre lande, hvor behovet for en indsats må siges at være langt større end her i landet.

Det er jo ikke så ringe her i landet. Vi kan måske ved lejligheder som denne være vældig kritiske over for vore egne forhold, men jeg tror, vi hurtigt kan blive enige om, at der er andre lande, hvor der er mulighed og behov for at gøre en større indsats for børnenes situation, end der er i Danmark. Og det er jo netop for at støtte dem, det er nødvendigt, at vi giver konventionen en så forholdsvis klar og ren støtte som muligt.

Det er også baggrunden for, at vi efter mange overvejelser har valgt ikke at tage et udtrykke-

ligt forbehold med hensyn til spørgsmålet om fængslinger af børn sammen med voksne. For vi har jo, som flere ordførere har været inde på, behov for at kunne skride ind over for lande, hvor den slags fængslinger sammen foregår under forhold, der ligger milevidt fra dem, vi kender herhjemme, og det må vi dog lettere kunne gøre, når vi ikke selv har taget et forbehold over for den regel i konventionen. Jeg synes, hr. Ole Espersens argumenter dér var underligt bagvendte.

Det, vi har valgt at sige som tolkning, er, at den regel, der findes i denne artikel 37 om, at frihedsberøvede børn skal holdes adskilt fra voksne, er ganske som andre regler i konventionen underordnet det grundprincip, som jo gælder over alt det andet, nemlig at det er hensynet til barnets tarv, der er det afgørende.

Dér er det, man kommer ind på det, som flere ordførere også har hæftet sig ved, nemlig at der jo omhyggeligt i bemærkningerne er beskrevet, hvorfor vi med de vilkår, der er gældende i Danmark, har fundet, at det er i overensstemmelse med barnets tarv, at man ikke igen skulle begynde at oprette særlige børnefængsler bl.a. med risiko for, at det kunne fjerne børnene meget langt fra deres hjem.

Der peges også på det, som fru Ebba Strange mindede om at statsministeren havde været inde på, nemlig det forhold, at de indsatte i Danmark ikke anbringes i samme celle i store grupper, sådan som man ser det andre steder. Det står i bemærkningerne til forslaget under IV, kapitel I, artikel 37.

Det er begrundelsen for, at man på dette specielle punkt dels har fundet, at vilkårene i Danmark, som bygger på grundige overvejelser om, hvad der nu er det rigtige, er så grundlæggende anderledes end vilkårene i andre lande, at det ikke ville være rigtigt at ændre reglerne i Danmark, dels at man ikke vil svække egne muligheder for at skride ind over for lande, der bruger andre måder at tvangsanbringe børn på i forbindelse med frihedsberøvelse.

Dernæst kan jeg ikke dy mig for at glæde mig over et punkt, som flere ordførere også har været inde på. Jeg har selv en fortid som skolebladsredaktør med erfaringer i efterprøvelse af ytringsfrihedens grænser, så jeg glæder mig meget over, at fremtidens skolebladsredaktører vil få anderledes frie vilkår, sådan som det er beskrevet i bemærkningerne til dette forslag.

[Udenrigsministeren]

Som sagt er der mange detaljer at tage fat på under udvalgsarbejdet. Jeg takker for den positive modtagelse og tilsiger regeringens samarbejdsvilje til på alle de vidt forskellige felter, hvor der vil være behov for uddybning, at foretage den under udvalgsbehandlingen.

Ole Espersen (S):

Jeg sporede bestemt i udenrigsministerens indlæg et ønske om at deltage i et grundigt udvalgsarbejde på alle disse mange felter, der er tale om. Men netop det, at der er tale om mange vidt forskellige felter, får mig til at undres lidt over, at man ikke har hørt alle ministerier. Det er lidt specielt, at man udtager 5-6 ministerier, men ikke medtager Kulturministeriet – der er meget om kultur heri – ikke medtager Kirkeministeriet – der er meget om religion – ikke medtager Miljøministeriet – der er meget om miljø. Når udenrigsministeren med rette siger, at dette her vedrører mange forskellige ministeriers ressourcer, hvorfor hører man dem så ikke, men begrænser det til meget selektive høringer af nogle få ministerier? Det overraskede mig lidt, og når nu ministeren selv siger, at konventionen berører mange områder, synes jeg, det er naturligt at påpege det.

Når det gælder spørgsmålet om fængslingerne, er der tale om en manglende forståelse mellem os. Ministeren har fuldstændig ret i, at hvis vi tager et generelt forbehold over for den pågældende artikel, kan vi ikke kritisere andre landes manglende overholdelse. Jamen det kan vi da heller ikke gøre, hvis vi ikke selv overholder den; vi kan jo ikke kritisere et andet land for at fængsle børn og voksne sammen, hvis vi selv gør det.

Derfor mener jeg, det er en misforståelse, når det siges, at vi nu engang i dette land er kommet til det resultat, at børn har meget godt af at være fængslet sammen med voksne, og så gør det, for det er vores erfaring. Det kan da være rigtigt nok, men så bliver konklusionen, som jeg sagde i mit første indlæg, jo den, at hvis et land mener, at noget andet end det, der står i konventionen, er bedre i overensstemmelse med barnets tarv, skulle landet have ret til at gøre det, og det er jo altså ikke meningen med det. Der lægges nogle begrænsninger, og så må man vælge. Det, jeg synes vi skal gøre, er, så vidt muligt at undgå at fængsle børn og voksne sammen. Er der en konkret anledning til at gøre det, fordi det er

bedre, giver konventionen mulighed for det. Vi kunne også lave et program eller sådan noget for, hvordan man gør med unge, hvis de skal være sammen med voksne, hvilke grænser der er for, hvad de så kan deltage i osv. Og så kunne vi, hvis vi ville være helt præcise, eventuelt meddele FN, at vi accepterer den bestemmelse, men vi har vurderet, at i de og de specifikke situationer tilsiger barnets tarv, at det godt kan være sammen med voksne eller bestemte kategorier af voksne. Så er der ingen, der kan kritisere os, og så har vi, synes jeg, i meget vidt omfang og på en fornuftig måde opfyldt dette krav.

Endelig mangler vi stadig lidt om oplysning om konventionen; det er jo en klar forpligtelse i konventionen, at der skal ske oplysning, og det kan være via UNICEF, det kan være via Dansk Ungdoms Fællesråd, og det kan være via forskellige andre organisationer, men oplysning har vi forpligtet os til at sørge for, når konventionen er ratificeret.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Nu nævnte jeg eksempler på ministerier, der har været hørt. Det siger sig selv, at skulle der være oplysninger fra andre ministerier, som udvalget måtte ønske at få fremskaffet under udvalgsbehandlingen, så vil det ske.

Det glæder mig, at hr. Ole Espersen og jeg nu i hvert fald kun er halvt så uenige i spørgsmålet om artikel 37, som vi var før. For jeg forstår, at nu er vi enige om, at det vil være forkert at tage et generelt forbehold, for på den måde vil vi for alvor forskertse muligheden for at kritisere andre lande for at foretage blandede fængslinger.

Men jeg er til gengæld ikke enig med hr. Ole Espersen, når han siger, at vi heller ikke vil kunne kritisere andre, hvis vi selv gør det, for det afhænger da i høj grad af, hvordan vi gør det. Hvis vi gør det på den specielle måde, som man nu har valgt at gøre det på her i landet, og som bygger på grundige, seriøse overvejelser bl.a. om, hvordan man bedst kan resocialisere børn, og gør det på en måde, som selvfølgelig ikke indebærer, at man f.eks. sætter børn sammen med hærdede voldsforbrydere, som man formentlig gør det andre steder i verden, hvor der er tale om bunkefængslinger, har vi da stadig en mulighed for at kritisere dem, der vælger at foretage fængslinger af børn sammen med voksne på en anden måde end den, det foregår på her i landet.

[Udenrigsministeren]

Jeg tror, vi er ved at nærme os enighed om, hvad det i virkeligheden drejer sig om, nemlig dels at vi bevarer muligheden for at være med til at forsøge at gribe ind de steder i verden, hvor børn bliver fængslet sammen med voksne på en sådan måde, at børns rettigheder undergraves, dels at vi samtidig bevarer muligheden for at gøre det på den måde herhjemme, som vi finder er bedst i overensstemmelse med barnets tarv og dermed i overensstemmelse med det grundlæggende princip for hele denne konvention.

Jeg synes også, jeg skylder en reaktion på det sidste spørgsmål om oplysningspligten i anledning af hr. Niels Helveg Petersens betragtninger om, at UNICEF-komiteen burde have en særlig rolle at spille her. Det synes jeg er en meget naturlig og interessant tanke, som vi meget gerne vil arbejde videre med.

Ebba Strange (SF):

Jeg tror, at grunden til, at nogle af os er faldet specielt over det med fængslingerne, er, at vi i forvejen oplever vores praksis som et problem, at vi, da vi afskaffede ungdomsfængslerne, oplevede, at vi i virkeligheden stod i en situation, som i mange tilfælde gjorde det vanskeligt at anbringe de unge mellem 15 og 18, der var kommet i klemme i det kriminelle system, på en forsvarlig måde.

Der skete samtidig det efter 1980, at amterne fik ansvaret for de ungdomshjem, der var rundt omkring i landet, og som tidligere havde været statslige ungdomshjem. På en række af de statslige ungdomshjem havde man erfaring med kriminelle unge, og man havde også lukkede afdelinger. Amterne var ikke særlig interesseret i at føre disse lukkede afdelinger videre, og de havde nu fået ansvaret.

Jeg husker, at vi helt tilbage i 1983 havde et samråd i Folketingets Retsudvalg med den daværende justitsminister og den daværende socialminister for at prøve at se, om man kunne finde en løsning på det problem.

Jeg må derfor sige til udenrigsministeren, at vi simpelt hen ikke er enige om, hvorvidt det system, vi har, er godt for børn. Og når nu FN kommer og siger: Lad være med at sætte dem i fængsel sammen, så tager vi det naturligvis alvorligt og spørger: Hvordan kan vi lave et system, så vi undgår at sætte dem i fængsel sammen?

Jeg mener, det er det, vi skal prøve at finde ud af, for jeg ville også være ked af forbeholdet, fordi det kan give forkerte signaler. Men så er vi forpligtet, mener jeg, til at finde en anden løsning. Og det må så være en opgave for Retsudvalget i samarbejde med justitsministeren i løbet af den kommende tid at finde en anden måde at anbringe de børn på. Jeg ved godt, det er få, når det drejer sig om straffede unge, men det er alt for mange, når det drejer sig om varetægtsfængslinger. Når det drejer sig om de straffede, er det ret få, bl. a. fordi vi har ungdomspensioner, hvor vi kan anbringe dem, vi har alternative institutionsanbringelser til dem, men specielt varetægtsfængslinger er der som sagt alt for mange af. Og dér er man jo ikke så sart, at de ikke en gang imellem kommer til at sidde sammen med de forhærdede kriminelle, og nogle af de knægte er jo også selv ret barske. Så på den måde bliver de ikke beskyttet. De unge mennesker sidder ikke beskyttet i de danske fængsler.

Glønborg (KRF):

Det har virkelig været dejligt at høre så mange positive indlæg om enkeltheder i konventionen. Jeg vil gerne lige have lov til at nævne yderligere to, som jeg ikke nåede i mit første indlæg.

Det ene er artikel 6, stk. 1, hvor der klart og tydeligt står, at deltagerstaterne anerkender, at ethvert barn har en naturlig ret til livet. Jeg vil gerne sammenholde den med noget af det, der står i indledningen, hvor der henvises til en erklæring fra den 20. november 1959, hvor der står, at »barnet som følge af sin fysiske og psykiske umodenhed har behov for særlig beskyttelse og omsorg, herunder passende juridisk beskyttelse både før og efter fødslen.«

Det er jo gode ord. Men så må jeg udtale min dybe skuffelse over, at det af bemærkningerne fremgår, at man har fundet en slags undvigemanøvre i arbejdet med konventionen, sådan at man er i stand til at konstatere, at man giver et barn juridisk beskyttelse før fødslen, samtidig med at man har en ret til at tage livet af det. Selv om det er en form for juridisk beskyttelse, er det jo en meget speciel form. Jeg synes, det er dybt bedrøveligt, at vi i verdenssamfundet er kommet dertil, at vi har måttet flikke noget sammen, som har taget brodden af det, som man tydeligt kunne blive enige om i 1959, men åbenbart ikke i 1989.

[Glønborg]

Men jeg vil da glæde mig over, at det ikke ligefrem er påbudt i konventionen, at et land skal have en ret til fri abort. Så vi har dog heldigvis frihed til at afskaffe denne umenneskelige lov, når vi kan blive enige om det.

Jeg vil gerne slutte med noget glædeligt ved at pege på, at der også i indledningen står, at staterne anerkender, at barnet med henblik på fuld og harmonisk udvikling af sin personlighed bør vokse op i et familiemiljø, i en atmosfære af glæde, kærlighed og forståelse. Jeg tror, vi hele vejen rundt kan blive enige om, at vi her slet ikke er færdige endnu, men at der er masser af arbejdsstof til os i de kommende år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af lovforslag nr. L 139:

Forslag til lov om ophævelse af lov om forbud mod handel med Den Sydafrikanske Republik og Namibia og af lov om forbud mod nye danske investeringer m.v. i Sydafrika og Namibia.

Af Annette Just (FP) og Duetoft (CD) m.fl. (Fremsat 8/2 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Den seneste udvikling i Sydafrika giver anledning til betydelig optimisme, og jeg vil gerne begynde med at nævne de væsentligste punkter:

Præsident de Klerks erklæring fra 1. februar om, at den resterende del af apartheidlovgivningen vil blive afskaffet allerede i indeværen-

de parlamentssamling, er allerede blevet udmøntet i konkrete lovgivningsinitiativer på væsentlige områder. Og når de sidste lovforslag er fremlagt, vil der være taget et afgørende skridt hen imod et ikke-racedelt samfund.

Den sydafrikanske regering og ANC indgik den 12. februar i år en aftale om den nærmere forståelse af centrale dele af den aftale fra august sidste år, hvor ANC gik ind på at suspendere brugen af væbnet kamp. Med den nye aftale accepterer den sydafrikanske regering bl.a., at fredelige demonstrationer er normale politiske udtryksformer. Hermed imødekommer den sydafrikanske regering et vedvarende krav fra ANC om ret til forsamlings- og ytringsfrihed også for de sorte bevægelser.

Det er en aftale, som tillige danner grundlag for den genoptagne frigivelse af politiske fanger og repatriering af ANC-eksilerede.

Hermed er i realiteten 80 pct. af ANC-medlemmerne i eksil sikret automatisk ret til at vende tilbage, og så vidt jeg er orienteret, vil de resterende frivilligt opholde sig i udlandet, indtil ANC definitivt har skrinlagt brugen af væbnet kamp. Vi ser nu, hvordan løsladelsen af politiske fanger sker kontinuerligt i små grupper.

Det er på denne baggrund den almindelige forventning, som også ANC synes at dele, at der snart kan indledes egentlige forhandlinger i Sydafrika om en ny demokratisk forfatning.

Der kan ikke være tvivl om, at der med denne seneste udvikling er givet yderligere næring til overvejelserne om lempelse af forskellige landes sanktioner over for Sydafrika. Blandt Danmark nærtstående lande er der enighed om at understøtte og fremskynde dialogen og forhandlingsprocessen i Sydafrika igennem en gradvis ophævelse af sanktionerne. Det gælder EF-landene, som allerede har ophævet EF-forbudet mod nyinvesteringer og nu er i færd med at forberede ophævelsen af forbudet mod import af guldmønter og jern og stål fra Sydafrika, og det gælder også de nordiske lande.

I udtalelsen fra det nordiske udenrigsministermøde i Sverige den 22.-23. marts bliver der lagt op til en trinvis ophævelse af de nordiske landes sanktioner over for Sydafrika. Der er enighed om at starte med at afskaffe de fællesnordiske retningslinier for administration af visumpligten, der jo hidtil har sat begrænsninger med hensyn til kontakten med Sydafrika på det kulturelle, det sportslige og det teknisk-videnskabelige område.